

STM:n ajankohtaiskatsaus sekä TYP-toiminnan visiotyö

8.10.2019

Sosiaalineuvos Juha Luomala, STM

Pääministeri Rinteen hallitusohjelma

Kestävän talouden Suomi

Hiilineutraali ja luonnon
monimuotoisuuden turvaava Suomi

Suomi kokoaan suurempi maailmalla

Turvallinen oikeusvaltio Suomi

Elinvoimainen Suomi

Luottamuksen ja tasa-arvoisten
työmarkkinoiden Suomi

Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja
mukaan ottava Suomi

Osaamisen, sivistyksen ja
innovaatioiden Suomi

*Suomi 2030 on
sosiaalisesti,
ekologisesti ja
taloudellisesti
kestävän kehityksen
yhteiskunta.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon
uudistaminen

Hallitusohjelma 2019-2023

Vaikutuksia STM:n hallinnonalalla:

- Sote-uudistus: peruspalvelujen kehittäminen ja rakenneuudistus
- Sosiaalihuollon kehittäminen
- Iäkkäiden palvelut
- Vammaisten palvelut
- Lasten ja perheiden palvelut
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Asiakasmaksut
- Digitalisaatio, ICT ja tiedolla johtaminen
- Sosiaaliturvan uudistaminen
- Eläkkeet
- Perhevapaa-uudistus
- Kuntoutusasiat
- Mielensterveysasiat
- Lääkeasiat
- Riippuvuuksien, väkivallan ja rikosten ehkäisy
- Tasa-arvoasiat
- Työelämäasiat

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen

TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS -OHJELMA

- Peruspalvelujen parempi saatavuus, 7:n vuorokauden hoitotakuu (säädetään nopeasti)
- Palvelut sovitetaan yhteen – asiakas saa tarvitsemansa hoidon ja avun yhdestä paikasta
- Sote-ammattilaisten sujuva työnjako ja moniammatilliset tiimit
- Erikoistason palvelut täydentävät peruspalveluita
- Digitalisaatio tukee toiminnan uudistamista
- Tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistaa sosiaali- ja terveyskeskuksia

SOTE-RAKENNEUUDISTUS

18 maakuntaa, 5 yhteistoiminta-aluetta:
sote-palvelut, pelastustoimi

Toimivat sote-
palvelut
uusissa
maakunnissa

Maakuntien monialaisuus / Parlamentaarinen valmistelu

Maakuntien rahoitus / Parlamentaarinen valmistelu

Sote-rakenneudistus

Toimiva sote-rakenne turvaa palvelut kaikille

- Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteet uudistetaan, jotta voidaan taata **yhdenvertainen palvelujen saatavuus** kaikkialla Suomessa.
- Suomen väestö ikääntyy ja tarvitsee aiempaa enemmän palveluja. Samaan aikaan syntyvyys laskee ja huoltosuhde muuttuu.
- Tarvitsemme sote-rakenteen, joka vastaa näihin **yhteiskunnan muutoksiin** nyt ja tulevaisuudessa.

Sote-rakennemuutos

18 maakuntaa (itsehallintoalueet) + 5 yhteistyöaluetta

- maakuntien järjestämisvastuu: sote-palvelut ja pelastustoimi
- monialaisuus selvitetään parlamentaarisesti 2020 loppuun mennessä
- Uudenmaan sote-erillisratkaisu selvitetään 2019 loppuun mennessä

Julkiset palvelut vahvassa roolissa

- Maakunnat järjestävät sote-palvelut pääosin julkisena palveluna
- Yksityinen ja kolmas sektori täydentävät palveluja
- Kuntien rooli palvelujen tuottajana selvitetään vuoden 2019 loppuun mennessä

Rahoitusjärjestelmä

- Rahoitus maakunnille pääosin valtiolta, perustuu tarvevakioituihin kriteereihin
- Maakuntavero ja monikanavarahoituksen purkaminen selvitetään vuoden 2020 loppuun mennessä

Sote-uudistuksen lainsäädäntö

- Sote-uudistuksen lainsäädäntö valmistellaan eri ministeriöiden yhteistyönä.
- Sote-uudistus koskee suoraan n. 40:ä lakia, joista merkittävimpiä ovat:
 - sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen
 - pelastustoimen järjestäminen
 - maakuntajako
 - maakuntien hallinnon ja talouden järjestäminen
 - maakuntien rahoitus
 - kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttaminen
- Lisäksi uudistukseen liittyy n. 100 muuta lakia, joihin tarvitaan muutoksia.

Uudenmaan sote-erillisratkaisu

- Osana sote-uudistusta selvitetään Uudenmaan sote-erillisratkaisua.
- Syksyn 2019 aikana selvitetään, millä tavalla sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestäminen toteutettaisiin Uudellamaalla.
- Erillisratkaisu voisi koskea koko Uuttamaata, pääkaupunkiseutua tai Helsinkiä.
- Selvityshenkilönä toimii kaupunkineuvos Kari Nenonen ja ohjausryhmää johtaa ministeri Krista Kiuru.
- Alueen kunnat ovat tiiviisti mukana selvityksen valmistelussa.
- Selvitys valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä.

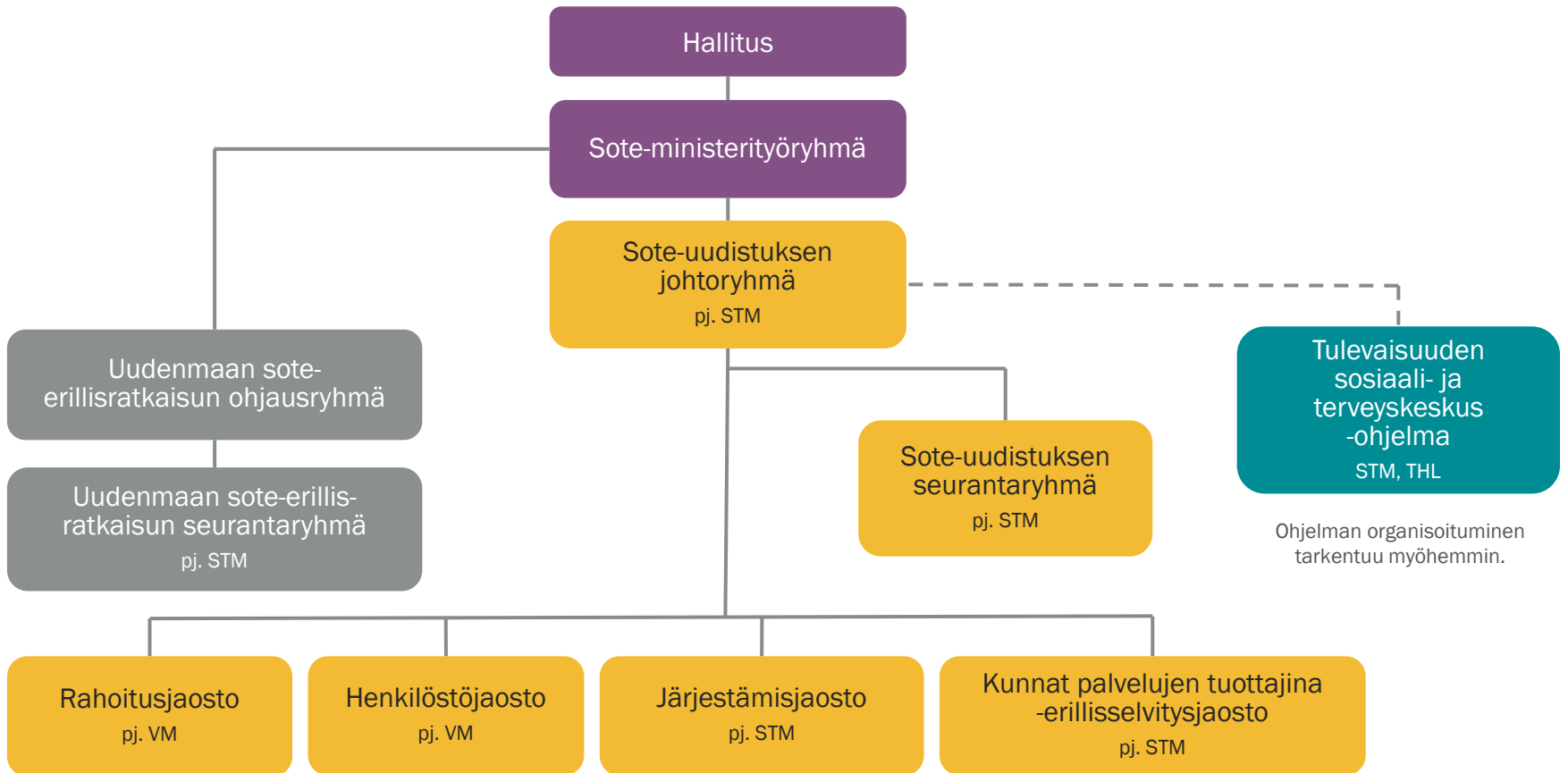

Kunnat palvelujen tuottajina

- Kuntien rooli sote-palvelutuotannossa ratkaistaan erillisselvityksen pohjalta.
- Selvitys tehdään vuoden 2019 loppuun mennessä osana sote-uudistusta.
- Kuntien omia näkemyksiä kartoitetaan verkkokyselyllä.
- Selvityksessä tarkastellaan muun muassa:
 - oikeudellisia reunaehtoja kuntien tuottajarooliin tulevassa sote-rakenteessa
 - mahdollisia malleja kuntien tuottajarooliin
 - kuntatuottajuuden vaikutuksia perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta
 - taloudellisia näkökulmia palvelujen tuottamisrooleihin

Sote-uudistuksen organisointi

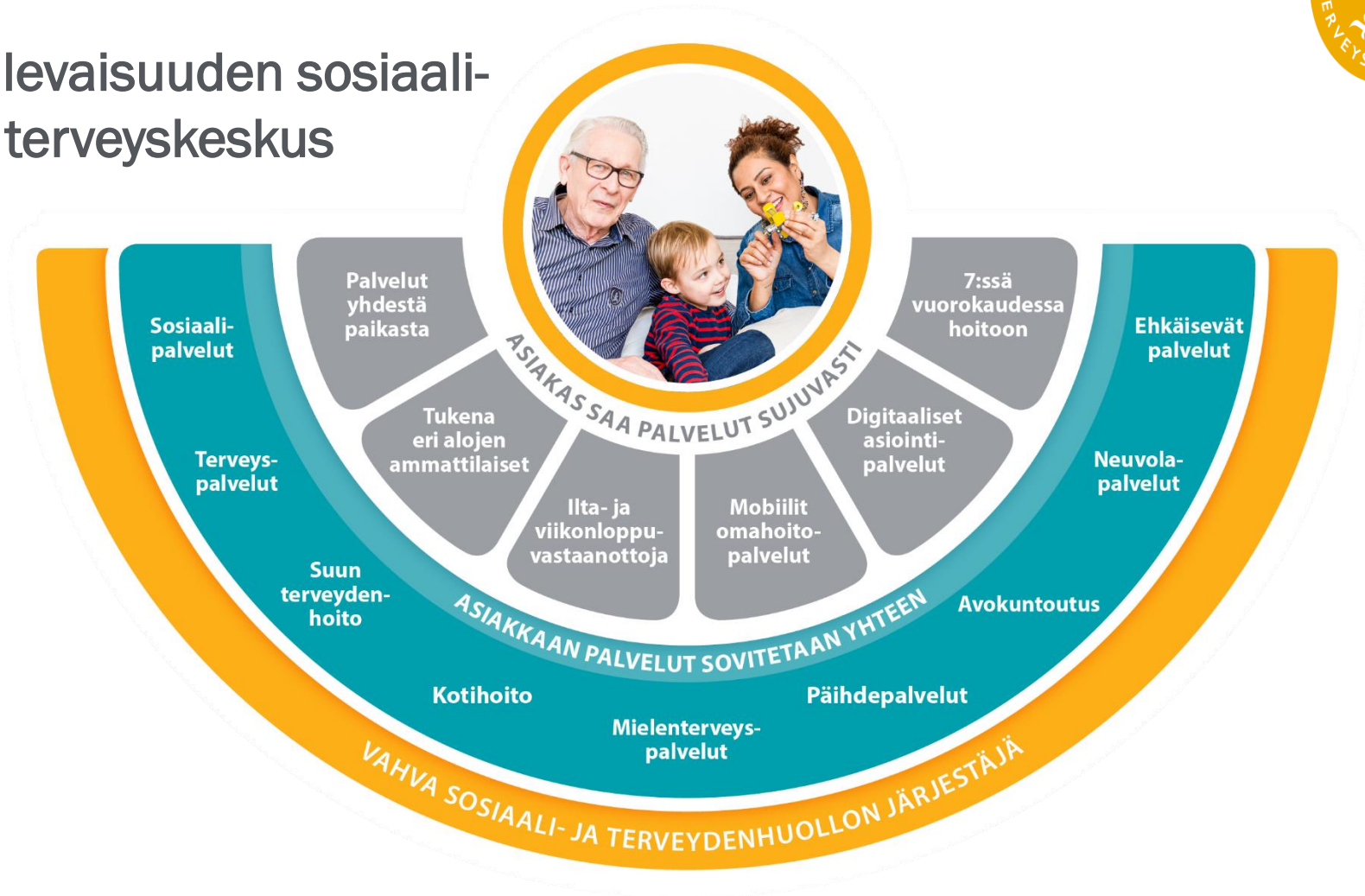

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma

Nykyisistä terveyskeskuksista kehitetään laaja-alaisia sosiaali- ja terveyskeskuksia.

- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskukset ovat palvelukeskuksia, joita palvelut saa sujuvasti yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Asiakslähtöisyyttä parannetaan: digi- ja mobiilipalvelut, viikonloppu- ja iltavastaanotot, matalan kynnyksen palvelupisteet
- Sote-ammattilaisten työnjakoa kehitetään, moniammatilliset tiimit palvelevat asiakkaita. Sosiaalihuollon roolia painotetaan.
- Johtamismallit ja näyttöön perustuvat menetelmät tukevat asiakslähtöisyyttä sekä työntekijöiden kehittymistä ja hyvinvointia.
- Digitalisointi ja erityistason konsultaatiot tukevat työtä.
- Tutkimus- ja kehittämistoiminta on osa perustyötä.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus

PERUSTASON PALVELUJEN SAATAVUUS: HALLITUSOHJELMAN KIRJAUKSET

Peruspalvelujen saatavuutta parannetaan

- Lisätään henkilöstömäärää, uudistetaan toimintatapoja, huomioidaan tuottajakentän monipuolisuus ja lähipalvelut.

Hoitotakuuta tiukennetaan

- Kiireettömään hoitoon pääsee 7 päivässä hoidon tarpeen arvioinnista.

1 000 yleislääkäriä sosiaali- ja terveyskeskuksiin

- 300 lääkäriä pitkään täyttämättöminä olleisiin virkoihin.
- Tilapäiset vuokralääkäriostot korvataan vakinaisilla lääkäreillä.

Terveystuon painopistettä siirretään erikoissairaanhoidosta perustasolle

Sosiaali- ja terveyskeskusten kehittämishjelma

- Uusi ohjelma tukee palvelujen saatavuutta, vaikuttavuutta ja laatua.

Toteutetaan sosiaalihuollon kehittämishjelma, kehitetään aikuissosiaalityötä

Tulevaisuuden sote-keskus: Tavoitteet

Hallitusohjelman toimenpiteet on koottu viiden tavoitteen alle, joiden toteutumista seurataan puolivuositain.

1. Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen
2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
3. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
4. Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
5. Kustannusten nousun hillitseminen.
 - Saavutetaan muiden tavoitteiden toimenpiteiden toteutuessa.

Digitaalisuuteen liittyvät toimenpiteet ovat osa kaikkien tavoitteiden toteutumista. Yhdyspinnat muiden hallitusohjelman kirjausten ja muiden hallinnonalojan kanssa täsmennetään.

Keväällä tehdyt selvitykset pohjustavat sosiaalityön kehittämistä

- STM julkaisi keväällä 2019 useita selvityksiä sosiaalityöstä. Niiden tavoitteena oli muun muassa kirkastaa aikuissosiaalityön tulevaisuuden tavoitteita, selventää sosiaalityön asemaa julkisena hallintotehtävänä ja pohtia sosiaalihuollon ammattihenkilölain muutostarpeita.
- [Sosiaalityön tulevaisuus – sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä \(Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:47\)](#)
- [Tiekartta 2030. Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuus selvitys \(STM:n raportteja ja muistioita 2019:41\)](#)
- [Sosiaalihuollon ammattihenkilölain \(817/2015\) muutostarpeita koskeva selvitys. Selvityshenkilöraportti \(STM:n raportteja ja muistioita 2019:16\)](#)

SOSIAALIHUOLLON KEHITTÄMINEN OSANA TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS OHJELMAA

- Hallitusohjelma: ”Laaditaan sosiaalihuollon kehittämissuunnitelma ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote-keskusta”
- Myös muita sosiaalihuoltoon ja aikuissosiaalityöhön liittyviä kirjauksia
- Sosiaalihuolto myös luontevana osana sote-keskuksia
- Kehittämissuunnitelman tavoitteena on edistää uudenlaista sote-integraatiota sekä turvata sosiaalihuollon palvelut ja niiden saatavuus matalalla kynnyksellä tulevaisuuden sote-keskuksessa
- sosiaalihuollon kehittämissuunnitelma osana Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelmaa vahvistaa sosiaalihuollon vaikuttavien toimintamallien kehittämistä ja käyttöönottoa sekä tukee alueiden kehittämistyötä kansallisesti yhdenmukaiseen suuntaan
- Sosiaalihuollon tavoitteita (esim. sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta, digitaaliset toimintamallit, vaikuttavuuden kehittäminen, ennalta ehkäisevät toimintamallit, paljon palveluja käyttävien tuki ja palvelut jne.) viedään em. tavoitekohtien alle

SOSIAALIHUOLTO TULEVAISUUDEN SOTE-KESKUKSESSA

- Ministeri Kiurun julkistustilaisuus Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelmasta 15.10 (linkki)
- STM:n aluekierros 5 alueella sosiaalihuollon kehittämisen näkökulmasta:
- https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tule-pohtimaan-millainen-on-sosiaalihuollon-rooli-tulevaisuudessa
- Kuopio 22.10
- Helsinki 28.10
- Oulu 4.11
- Tampere 7.11
- Turku 8.11

Tulevaisuuden sote-rakenne

- Maakunta tai maakunnan kokoiset alueet lähtökohtana (myös hankehaussa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelmassa)
- Palvelujen organisointi sote-keskusohjelman kautta (sote-uudistuksesta rakenne, ohjelmasta sisältö)
- Ohjauksen merkitys korostuu, asiakaslähtöinen toimintatapa, palveluohjaus (sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolloin mandaatti)
- Vahva sote-integraatio, moniammatillinen toimintatapa
- Katse myös sotesta ulospäin (typ, ohjaamo, varhaiskasvatus, koulu, kela-yhteistyö)
- Korostaa entisestään kokonaisvastuuta ihmisen tuen tarpeista, joka pitää pystyä rakentamaan moniammatillisessa ja –toimijaisessa ympäristössä

TYP-visio:

TYP – Työllistymisen yksilölliset polut

Valmistelu

Monialaisen työllisyyspalvelun eli TYP:in ohjausryhmä ja työjaosto asetettiin uudelleen alkuvuodesta 2019.

Ohjausryhmän tehtävänä:

- asettaa tavoitteet monialaiselle yhteispalvelulle,
- seurata ja arvioida monialaisen yhteispalvelun toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista sekä ohjata monialaisen yhteispalvelun kehittämistä
- Ohjausryhmä ja työjaosto työstivät yhdessä TYP-johtajien ja TE-toimistojen palvelujohtajien kanssa TYP-toiminnan visiota ja kansallisia tavoitteita kesällä 2019.
- Ohjausryhmä valitsi TYP-toiminnan kansalliseksi visioksi: **TYP – Työllistymisen yksilölliset polut**
- Kehittämiskohteiden edistämisessä huomioidaan työllisyyspalveluiden kokonaisorganisointi ja palvelurakenteen kehitys.
- Työjaosto laatii työsuunnitelman miten pitkän ja lyhyen ajan kehittämiskohteita viedään eteenpäin.

Kokonaisorganisoituminen

- Johtamisjärjestelmän selkeyttäminen
 - Vastuut, tavoitteet, seuranta
- Monialaisesta palvelusta organisaatioiden normaalia toimintaa, vähennetään jäykkiä rakenteita
 - Edellyttää selkeämpää etuusjärjestelmää
 - Edellyttää eri organisaatioiden asiantuntijoiden osaamisen kehittämistä
 - Edellyttää organisaatioiden sitoutumista yhteiseen toimintaan

Palvelujen kattavuus, oikea-aikaisuus ja tarveperustaisuus

- Vahvistetaan
 - Terveys ja kuntoutus!
 - Osaaminen ja koulutus!
 - Työllisyys ja yritysyhteistyö
 - Sosiaalipalvelut, elämänhallinta ja toimeentulo
- Kevennetään palveluun pääsyn edellytyksiä (selvitetään vaatiiko lainsäädäntömuutoksia)

Palvelutarpeen arviointi ja tiedonhallinta

- Digitaaliset välineet ja tekoälyn hyödyntäminen
 - Tietojen siirtämisen ja yhteensovittamisen haaste
- Varhainen tunnistaminen
- Toiminnan perusta -> palvelu muotoutuu laadukkaan tarvearvioinnin pohjalle

Näiden lisäksi päätettiin, että vuoden 2020 kehittämisen tavoitteet ovat:

Kokonaisorganisoituminen

- Toimiva seurantajärjestelmä asiakkaista ja tuloksellisuudesta
- Viestintä/ohjeistus kentälle toiminnan tavoitteista

Palvelujen kattavuus, oikea-aikaisuus ja tarveperustaisuus

- Selvitetään edellytykset lisätä erilaisten palveluiden saatavuutta, esim. terveys, sosiaalinen kuntoutus ja osaaminen
- Selvitetään edellytykset keventää palveluun pääsyä ja muuttaa asiakasohjausprosesseja

Palvelutarpeen arviointi ja tiedonhallinta

- Käynnistetään TE-digihankkeen kanssa monialaisen tietojärjestelmän kehittäminen
- Kehitetään varhaisen tunnistamisen prosesseja TE-hallinnossa, kunnassa ja KELAssa